

gedichten, maar van de kosmogonie is het tegendeel door GRUPPE ¹²⁴) overtuigend bewezen; terwijl DIETERICH, wat de eschatologie betreft, aantoot, hoe in de Odyssee overblijfselen van eene leer zijn, die met het geheel van de Homerische gedichten in strijd is en met de latere mystische eschatologie niet weinig overeenkomst vertoont. ¹²⁵)

En eindelijk: deze historische lijn loopt, door de geheele vóór-Sokratische filosofie heen, uit in Plato: Plato is het, in wiens werken we de gansche geschiedenis van het vóór-Sokratisch denken als in een spiegel weêrvinden; die zich telkens en telkens weêr beroept op die ouden, ¹²⁶) hun woorden, hun wijsheid, die ze immers als uit der goden hand ontvingen; ¹²⁷) in wien, om met BÖCKH ¹²⁸) te spreken, „alle frühere Urphilosophie wie in einen Knoten zusammengeschlungen” is; die het logische en het mystieke element in het denken vóór hem heeft vereenigd; die, volgens WINDELBAND, ¹²⁹) „den Versuch macht, religiöse Dogmen philosophisch zu begründen oder wenigstens als möglich und „wahrscheinlich” gelten zu machen;” wiens grootheid volgens DIELS ¹³⁰) bestaat in de „Vereinigung orphischer Apokalypitik mit eleatischer Dialektik.”

Zoo is dan de mystiek, inzonderheid de Orphische, de band, die poëzie en filosofie, filosofie en religie aan elkander bindt en vereenigt: zoo bestaat de filosofie vóór Aristoteles niet maar uit drie losse stukken, onderling zonder veel samenhang, en buiten verband met de stroomingen van den tijd, die in de overige literatuur naar buiten komen; zoo staat ook deze literatuur zelf niet buiten de grenzen der wijsbegeerte; neen, gansch die filosofie wordt, zij het soms onbewust, in haar wezen en strekking uiting van dat ééne streven, dien éénen drang, waarvan de eeuwen na het epos zwanger zijn: om te vinden niet maar de oplossing van de raadselen der natuur buiten den mensch om: neen, om te vinden en te verstaan het verband tusschen den mensch en het leven, het leven en de godheid; een streven, dat, zijn oorzaak en uitgangspunt vindende in den levensnood van de lijdende menschenziel, schoon telkens en telkens mislukkend, steeds weer te voorschijn komt en ten slotte weer zijn hoogtepunt bereikt in het stelsel van den grooten zoon van Aristo, die in zijn Phaedo het heeft durven bestaan,